

ТРИЗЕНЬНИК - REVUE HEBDOMADAIRE
UKRAÏNIENNE - **TRIDENT**

Число 10 (318) рік вид. VIII. 6 березня 1932 р. Ціна ф.п. 2. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 6-го березня 1932 р.

Доводиться повернутися до теми, яку ми порушували минулого разу, — про новий адміністративний розподіл України. Читальники пам'ятають добре, що по-за тими генерал-губернаторствами, чи то пак областями, на які для своєї вигоди поділила окупаційна влада окуповану країну, крім Молдавської автономної республіки, яка повинна існувати, щоб бути постійною загрозою для Румунії, залишився ще і Донецький басейн, що його «безпосереднє підпорядковано центрові». Ті, хто стежить за життям і відносинами на безмежних просторах, поневолених Москвою, добре знають і саму структуру чужої влади на Україні і ті норми, в які живосилом вкладають переможці економічне життя на нашій батьківщині, і ті відносини метрополії і колонії, які встановилися між Москвою і завойованим краєм. Через всю історію взаємовідносин Москви і України на економічному ґрунті за новішу добу червоною ниткою переходить виразно назначене прямування окупанта підпорядкувати собі безпосереднє всі життєві ресурси народнього господарства України.

Не зважаючи на розкішно розмальовану вивіску «Українська Соціалістична Совітська Республіка», Москва вже од давнього часу наложила свою тяжку лапу на головні галузі промисловости на Україні і керує ними безпосереднє з «центру». Централізація, надто в цій сфері, меж не знає і все скеровано на те, щоб по змозі більше висмокати живих соків з природніх багатств нашої землі та повернути їх на службу червоному московському імперіалізму.

Спиняючися на тому факті, що по-за областями залишився у безпосередній підлеглисті «центрові» Донецький басейн, ми зазначали, що цей виняток вже сам по собі характерний. Він ще раз підкреслював,

що економічними ресурсами України розпоряджається не Харків, а Москва.

Останніми днями газети принесли нове підтвердження того. Московська влада ухвалила будувати «надмагістраль Москва-Донбас». Проект цей виник ще давніше і свого часу ми зазначали, куди його скеровано*). Одновлення проекту збудування «надмагістралі Москва-Донбас» і конкретні заходи до його переведення в життя, та ще неймовірно швидким темпом, зайвий раз виявляють, як цупко Москва тримається за те, чим багата Україна. Найголовніше завдання нової «надмагістралі» це—ще міцніше прив'язати Донецький басейн до Москви, полегшити приплив до нього московського робітника та вивіз з нього на потреби центру вугілля і заліза.

Московський спрут, який нечисленними відногами обплутав нашу нещасну землю і смочке з неї живі сили, хоче здавити в своїх смертельних обіймах саме серце життєвої енергії українського промислу.

Твердо віримо, що з тим йому не пощастить. Хоч, безперечно, нові заходи окупаційної влади, як що вони здійсняться, можуть утруднити процес визволення України і зробити боротьбу за нашу державність ще кривавішою.

* * *

З березнем нового стилю зв'язані у нас дати традиційних роковин Шевченківських, які об'єднують не тільки всю еміграцію, що їх святкує урочисто, але й увесь український народ, позбавлений поки-що можливості вшанувати, як то він звик раніше, прилюдно свого великого поета і пророка.

Та на березень цього року поруч з цими роковинами, які увійшли глибоко в культурне життя українське, припадають і роковини інші, що мають глибокий зміст і велику вагу політичну.

На 20-го березня цього року припадає 300-ліття того дня, коли в селі Мазепинцях коло Білої Церкви в укр. шляхетській родині Мазеп-Колединських народився син Іван, що йому судила доля стати великим гетьманом України, щедрим меценатом і протектором нашої церкви і школи, що з його іменем зв'язані пишний розцвіт української культури і величчя епопея кривавої боротьби нашого народу за свою державність.

Народився той, що з його іменем зв'язана ціла епоха нашої історії — трагічна і славна; народився той, що його іменем охрещено весь новітній український політичний рух, змагання наші за самостійність.

*) Диви «Тризуб», ч. 9 (67) з 27. II. 1927 р.

В цьому числі містимо ми звістки з Франції та Чехії про підготування до вшанування пам'яті великого гетьмана в день його народин. Певні ми, що готується до того і українська еміграція по інших країнах.

Народившись в серці України, великий гетьман помер за її межами на чужині. І доля зв'язала нас, яких так само збройна невдача примусила залишити рідний край, не тільки спільною долею емігранта, але й спільною вірою, спільними надіями. Те, чого не пощастило довершити мазепинцям, те спадає на нас: визволити Україну з неволі і одновити її державність.

Ця єдність настроїв, яка єднає нас, синів ХХ-го віку, незримиими нитками з нашими далекими предками з початку віку ХVІІІ-го, які жили тим самим і вмірали за те саме, робить це свято ще глибшим, ще інтимнішим.

І ми певні, що українські емігранти всюди, де вони перебувають, достойно вшанують пам'ять своїх великих попередників.

Коли народився гетьман Іван Мазепа?

Наші історики — пише акад. Возняк — не подають докладно дати народження Івана Мазепи. У найновішому життєписі, що його зладив Ілько Боршак та Рене Мартель п. з. «Життя Мазепи» (*Vie de Mazerpa*) читаємо ось що: «Не знаємо напевно, коли народився Мазепа. Здається, що коло 1640 р.». У своїй популярній «Історії України» пише акад. Михайло Грушевський, що Мазепа «був з української шляхти з Білоцерківщини. Родився коло 1640 р. і хлопцем висланий був на королівський двір» (с. 361). У своїй популярній книзі «Історія України-Русі» пішов Микола Аркас за Федором Уманцем, коли писав таке: «Якого саме року родився Іван, напевне не знаємо; по одних джерелах — це було у 1629 році, по других далеко пізніш: у 1644, але, здається, ближче буде до правди перше» (с. 287).

Рік 1629, як дата народження Мазепи, походить від власника архиву князів Вишневецьких, графа Брюель-Плятера, що крім того мав зв'язки з іншими польськими власниками давніших архівів. Подавши цю звістку, зазначив Микола Костомарів про неї, що вона «не затверджена ніякими сучасними звістками, не згоджується з шведськими звістками тих сучасників, що близько бачили й знали Мазепу в 1708 році; вони кажуть, що тоді він мав 64 роки, тоді як йому повинно було

*) З огляду на наближення трьохсотліття народин гетьмана Івана Мазепи, подаємо за «Ділом» (ч. 20 з 29 січня с. р.) відомості про дату народження великого гетьмана, що їх надрукував в журналі «Життя і Знання» відомий вчений академик М. Возняк.

бути 79 років, якби він родився 1629 року. Зовсім може бути, що обидві звістки не так то певні». (Мазепа, Львів, 1895, с. 1).

Пізніший життєписець Мазепа Уманець писав із приводу року його народження ось що: «Ріжно говорять про рік народження гетьмана. Одні вказують 1644, інші 1629. На думку одних — він залюбився в Мотрі Кочубеївні маючи сімдесят п'ять літ, на думку інших — тільки шістьдесят. Факти дають зовсім означену відповідь».

«У 1659 році, на поручення Яна Казимира, Мазепа іде до гетьмана Виговського, в найближчому — до Юрія Хмельницького: на початку 1663 він з'являється до гетьмана Тетері з важним порученням — передати війську гетьманські клейноди. Молодих дипломатів можна було акредитувати при дворі Медічі, Марії Стюарт і Єлисавети, але не в таборі ворохобних козаків. Припускаючи, що в 1663 році було Мазепі найменше літ тридцять, він родився не пізніше 1633 р. (Гетьман Мазепа, сс. 10—11). На підставі подібних припущень прийшов Уманець до думки, що Мазепа «народився в 1629 р. або дещо пізніше».

Якщо Уманець був би пильніше розглянувся в літературі про Мазепу, було б стало йому в немалій пригоді посмертне видання писань Тимка Падури у Львові з 1874 р. п. з. «*Wyśma Tymka Padurry*», де між чотирма польськими нарисами Падури з української історії є також нарис про Івана Мазепу. Про молоді роки Мазепа читаємо в цьому нарисі ось що: «Гетьман військ задніпрянських козаків Іван Мазепа народився 20 березня 1632 р. в місті Білій Церкві на Київщині (на Ukrainie), учився в єзуїтів у Полоцьку коштом кн. Дмитра Вишневецького, білоцерківського старости; київський єпископ Лещинський поручив його Янові Казимирові й разом із Мартином Концьким вислано його до Голандії удосконалюватися в артилерійському ділі. Будучи джурою при королі по повероті до краю, мав прикру пригоду з Яном Хризостомом Паском» (с. 325).

Як зазначено в другій нотці до нарису, в паперах спадкоємців по краківському каштелянові Мартині Концькому є виразна згадка про те, що Мазепа їздив учитися за кордон на кошт Яна Казимира, а з фонду, що його записав краківській академії Вартоломей Новодворський. А що-до дати народження Мазепа — зазначено в першій нотці до нарису, що вона взята з такої польської записки на поезуїтському молитовнику крем'янецького монастиря: «Іван Адам Мазепа, польський шляхтич, народився дня 20 березня 1632 р. в Білій Церкві; учився в єзуїтів у Полоцьку коштом кн. Дмитра Вишневецького, білоцерківського старости. Київський єпископ Лещинський впровадив його до двору Яна Казимира й він був джурою та довіреним при королі. Став гетьманом на Задніпрів'ї, 1687 р. й був у великих ласках у московського царя Петра. Змолоду заприятенний з домами Лещинських і Вишневецьких, злучився з королем Станіславом Лещинським проти Москви; підніс повстання з 40 тисячами козаків. По полтавській битві вийшов із Карлом XII до Молдавії. Умер від трути, яку подав йому піп грек, і поховано його в Бендерах» (с. 413).

З рукопису Бібліотеки Оссолінських ч. 1935 (том 1, 160 аб) довідуємося, звідки роздобув Падура рукописну записку з поезуїтського

молитовника, а саме з нотаток Альойзія Осінського, «Biskupa Ołyskiego». Це останнє настільки недокладне, що в дійсності Осінський став у 1831 р. тільки олицьким пралатом. Про широкі наукові інтереси Осінського свідчать рукописи, що лишилися по його смерті в числі 102 томів.

Недоговорене.

Друкуємо нижче охоче, хоч і з де-яким, через наплив матеріялу, запізненням, декларацію, підписану представниками кількох еміграційних організацій на чолі з. п. Дм. Андрієвським і надіслану нам. Ось вона.

Нижче підписані повновласні представники українських організацій закордоном уповноважені зложити перед українським громадянством наступну декларацію:

Свідомі свого обов'язку перед батьківщиною, українці на чужині продовжують змагатись за досягнення ціли нашої національно-визвольної боротьби, що нею є національна державність та соборність і самостійність України.

Дотеперішні зусилля їх, роблені закордоном відосібними гуртами, які не мали сталого і стислого зв'язку межи собою, які працювали без плану і без керми, часто і в значній мірі йшли на марне.

Подібний стан річей не може тривати дальше, бо він відбивається від'ємно на тій справі, якій служимо. Щоби зусилля українців закордоном мали належні наслідки, наше громадянство повинно працювати об'єднано, узгіднено і планово. А це може статися лише при умові одноцілої організації його.

Між певними українськими організаціями вже давніше існував контакт і співпраця. Настав час скріпити цей зв'язок організаційними формами, встановити певні норми спільного життя і праці, зрештою поширити його на інші організації.

В тій цілі репрезентовані нами організації постановили:

- а) віднині нижче поіменовані організації творять разом Європейське Об'єднання Українських Організацій на Чужині;
- б) Об'єднання є позапартійним, національно - громадським стоварищенням федеративного характеру;
- в) Об'єднання має за мету боронити матеріяльні і моральні інтереси українців закордоном та змагати як на терені українського, так і міжнароднього життя до здійснення національно-державницького ідеалу українського народу;
- г) сфедеровані організації в їх спільній роботі матимуть себе взаємно за центральні національно - громадські установи на теренах відповідних держав;
- е) всіми справами Об'єднання тим часом заряджує секретаріят в складі президії Української Національної Ради в Бельгії, з осідком в Брюсселі, 18 rue Kindermans, Bruxelles (Belgique).

Секретаріят провадить свою чинність згідно правильника, прийнятого всіма сфедерованими організаціями, і аж до часу скликання конференції Об'єднання, яка остаточно устатить організаційні форми, ухвалить статут і вибере постійний керуючий орган.

Всіх українців закордоном, в Європі перебуваючих

закликаємо вступати до сфедерованих організації, закладати місцеві центральні в державах, де таких ще немає, і через них приступати до об'єднання.

1. за Українську Національну Раду в Бельгії — Дм. Андрієвський, голова, 2. за Союз Укр. Емігр. Організацій в ЧСР — М. Галаган, голова, 3. за Виконавчий Комітет Укр. Тов. в Австрії — Е. Клон, голова, 4. за Укр.-Культурне Об'єднання в Болгарії — І. Орлов, голова, 5. за Гурток Укр. при Лит.-Укр. Товаристві в Литві — І. Бортович, голова, 6. за Українську Громаду в Римі — Є. Онацький, голова, 7. за Українську Громаду в Берліні — З. Кузеля, голова.
Брюссель 21 січня 1932 року.

Протягом усього існування нашого журналу ми завжди доводили конечну потребу об'єднання всіх живих сил еміграції, наvertали до нього постійно наших читачів і прихильників, і вітали кожен крок вперед на шляху організації. Хотіли б ми дуже привітати і ту спробу, яку розпочинають оце допіру особи, що підписали «декларацію», але, на жаль, мусимо поки-що з тим привітом стриматися. Стриматися тому, що не все в цій декларації нам ясне. Єсть де-що недоговорене.

Нічого не можна, звісно, сказати проти тих завдань, які ставить собі «Об'єднання». Це все речі потрібні і корисні. Але... В декларації читаємо:

«Дотеперешні зусилля їх (представників української еміграції), роблені закордоном відосібленими гуртами, які не мали сталого і стислого зв'язку між собою, які працювали без плану і без керми, часто і в значній мірі йшли на марне».

Отже, з декларації виходить, що до 21 січня 1932 року, коли її підписано, ніякого загального об'єднання української еміграції не існувало. Були ніби-то тільки «відосіблені гуртки», «без сталого і стислого зв'язку між собою», праця їх йшла «без плану і без керми» і наслідки її «марні».

Виходить, ніби нічого нема і нива еміграції української лежить облогами, які дарма дожидають орачів та сіячів.

А тим часом вже кілька років існує Головна Еміграційна Рада, заснована на конференції представників українських емігрантських організацій 26 червня 1929 року в Празі. *). Об'єднання те загальноєвропейського характеру, до якого входять численні українські організації в Польщі, Румунії, Франції, Чехословаччині, Болгарії, Сербії та Туреччині, має завдання аналогічні з тими, які ставлять перед собою автори «декларації». Головна Еміграційна Рада уже третій рік провадить свою широко закроєну працю, і зовнішню репрезентативну і внутрішню організаційну, і праця та у всіх перед очима.

Отже, існування європейського об'єднання української еміграції і його робота — факт, якого заперечити не можна.

*) Диви «Перша конференція української еміграції», «Тризуб» ч. 29-30 (185-6) з 14. VII. 1929 р. і окремо.

І про цей факт декларація чомусь мовчить.

Подобаються чи ні саме існування Головної Еміграційної Ради та її праця кому — то друга річ. Той, хто з ними не згоден, їх критикує, виступає проти, бореться.

Але фігура промовчання тут не допоможе. Автори декларації мають ясно і виразно зазначити своє відношення до організації загального характеру, яка існує і працює. Вони мають сказати одверто: ми з діяльністю тієї організації не згодні тому-то і тому-то, ми туди не йдемо через це і починаємо творити своє.

Бо, коли з якихось незрозумілих мотивів автори декларації самі заплющують очі на факти та ще й хочуть умовити українську еміграцію, що нічого не існує, що ніби і на світі нема тисяч української еміграції, давно вже об'єднаних в Європі, і от загальна організація допіру лише починається саме з них, авторів декларації, то це спростує, і спростовує вже саме життя. Мало бо проголосити:

«сфедеровані організації в їх спільній роботі матимуть себе взаємно за центральні національно-громадські установи на теренах відповідних держав».

Треба, щоб за «центральну національно-громадську установу» визнала цю організацію ще й еміграція, яка перебуває «на терені відповідної держави». Отже треба і її спитати. Можна сумніватися, щоб українські Громади в Болгарії, які входять в склад Головної Еміграційної Ради, визнали на болгарському терені за «центральну національно-громадську установу»... Українське Культурне Об'єднання в Болгарії». Те-ж в Чехії перехрещується діяльність «Українського Об'єднання в ЧСР», яке працює разом з Головною Еміграційною Радою, і «Союза Українських Еміграційних Організацій в ЧСР», на чолі з п. Галаганом, який підписав вищеподану декларацію. Тай поза цими країнами, де вже сьогодні життя вимагає від учасників декларації зазначити виразно своє відношення до тих організацій, які об'єднані в Головній Еміграційній Раді, має повстати це питання і в інших країнах, бо декларація закликає

«закладати місцеві централі в державах, де таких ще немає, і через них приступити до об'єднання».

Ініціатори бо ставлять собі завданням «одноцілу організацію» еміграції. Не думаємо, щоб того пощастило їм досягти. Об'єднати всіх і всюди не можна. На те складається багато причин. З різних елементів складається українська еміграція, занадто глибокі психологічні різниці між наддніпрянцями та галичанами, великі розходження в самому походженню, характері і тактиці еміграції з Великої України і з західних земель; трудно погодити розбіжні погляди, певну роль грають і особисті амбіції, і досі озивається отой індивідуалізм, що так дається нам у знаки. Нарешті, де-які елементи вороже ставляться до самого імени УНР, з громадян якої складається більшість еміграції.

Отже об'єднати всіх і всюди не можна, на жаль. Але всюди єсть багато праці для всіх. Справа лише в тому, щоб ті, які за цю працю беруться, координували свої зусилля. Особливо це має значіння навіть не тоді, коли йде річ про внутрішнє життя еміграції, а тоді, коли треба представляти її інтереси і саме ім'я України перед чужим світом. На жаль, ще недавні виступи проти кампанії на міжнародньому ґрунті, яку розпочала Головна Еміграційна Рада в обороні самого права нашого на національне ім'я, походять саме з сфер українських «націоналістів» та тих, що їх представники підписали декларацію.

Не можна сказати, щоб частина осіб, підписи яких стоять під декларацією, не виявила вже свого відношення до Головної Еміграційної Ради в житті і в пресі раніше. Воно виразно вороже.

Чому ж тоді фігура умовчання у їхній спільній декларації?

Виступаючи з закликом такої приціпової ваги, не можна вдавати з себе струся, який заплющує очі на те, що йому не до вподоби, ані вважати після 12 років перебування на чужині ниви української еміграції диким полем, яке лежить облогами, що чекали, поки надумуються п. Дм. Андрієвський і його товариші.

Так чи інакше, автори декларації повинні домовити не договорене.

Справді бо, існування і праця Головної Еміграційної Ради, яка давно об'єднала значну частину української еміграції, що працює разом координовано і планово, і діяльність того союзу, що ведеться спільними силами у всіх перед очима, — факт. Фактом стає і народження нового «Європейського Об'єднання Українських Організацій на чужині». З аналогічними завданнями маємо два об'єднання еміграційні.

Що ж ця подвійність має принести? Координацію діяльності, яка зміцнює нас в середині і на зовні? непотрібний паралелізм, що призводить до подвійної витрати сил? чи шкідливе поборювання, яке тільки знесилює саму еміграцію і зменшує вагу її та значіння?

Так чи інакше, авторам декларації треба зайняти що-до Головної Еміграційної Ради і тої частини української еміграції, вельми і вельми численною, яку вона в своїй діяльності об'єднує, ясні й виразні позиції.

Доки цього не сталося, доки щось залишається недоказаним, ми, на жаль, позбавлені можливості привітати нову спробу об'єднання, бо не знати, що ця спроба українській еміграції несе — організацію чи дезорганізацію?

С. Черепин.

Лист із Женеві.

Давно вже в «Тризубі» не згадувалося про життя жєневської колонії. Це певно нетому, що, його не було або воно завмерло, як то часто трапляється по наших емігрантських колоніях в Європі, де наші люде ще досі в більшості відірвані від місцевого громадянства; ні, українське життя в Женеві, можна сказати, буває і поступає наперед. Може навіть трохи гістерично.

Причина цього—в малій чисельності колонії, яка, з огляду на міжнародне значення Женеві, присилвана самим життям до диференціації що не завше їй під силу.

Як я вже сказав, українська колонія в Женеві не численна і не з однородніх елементів зложена. Найчисельніше представлені тут українські студенти, згуртовані в окреме академічне товариство «Україна», на жаль, без визначніших індивідуальностей і високої культури. Це ще не велика біда була б, колиб усі члени цього товариства були цього свідомі і старалися б надолужити самовихованням ті недостатки, які, по цілком зрозумілих причинах, вони не могли виправити у себе дома, особливо в Галичині. Тим часом, в цім напрямі треба їм побажати більшої енергії і охоти... Женева зараз має, здається, коло 15 осіб молоді, здебільшого з Західної України, як греко-католиків, так і православних з Волині. Ці останні в значній меншості, але цілком іншої культури, бо виховані на далеко глибшій підставі і ширшому маштабі, ніж їх товариші, котрі залишалися виключно під впливом або польським, або своїм місцевим, національним, так ще нерозвиненим і убогим... На цім ґрунті вже, на жаль, є певні ознаки принципівих непорозумінь, які, будемо надіятися, не доведуть до розколу, як те можна бачити в інших осередках.

Отже, маємо студентське життя і товариство, яке гідно репрезентує українську націю серед чужих академічних організацій. Під цим зглядом, слава Богу, немає жадних непорозумінь. Потім маємо цілу низку ріжних видавничих інформаційних: релігійні бюлетені «Еклезії», за котрі недавно в «Тризубі» згадували добрим словом; політичні бюлетені націоналістів на французькій і де-коли на англійській мовах, талановито видавані, хоч мало цікаві, хочоу сказати—занадто абстрактні і претенсійні. Нарешті, протибольшевицькі бюлетені «Офінора», які мають добрий доступ до швайцарської преси, куди заносять, в міру можливости, також інформації про український рух і боротьбу з комуністами. Збоку стоїть діяльність проводу націоналістів та галицька парламентарна інформаційна і протестаційна акція, зв'язана з Лігою Націй. Це все об'єднує може найстарша емігрантська організація «Український Клуб» в Женеві, заснований ще 14 серпня 1919 р. На жаль, він цієї зими не проявив діяльности, бо фактично він складається з тих самих елементів, котрі працюють окремо, а може ще не мав відповідної нагоди. Впрочім, на початок квітня Клуб організує загально колоніальну панахиду і пошановання пам'яті свого основателя пок. Чижевського, котрого могилку зараз пристойно упорядковують на засоби, передані урядом УНР через проф. Смаль-Стоцького. Про це пізніше напишу свого часу. Клуб також приймав участь в обміркованню проєкта європейського об'єднання еміграції, але до нього тимчасом ще не приступив. Остеронь знаходиться тутешнє «Українське Бюро», яке вже грає поважну роллю в міжнародніх колах Женеві та одночасно видає комунікати до української преси. Про діяльність цього бюро колись напишемо окремо.

В чім же проявляється громадська діяльність усіх цих складових чинників української колонії в Женеві? Про видання окремих бюлетенів ріжного напрямку я вже згадував. Треба пригадати ще спільно уряджений колоніальний Свят Вечір на 24 грудня.

На спільну складку панство Б. (голова Клубу і найстарший член колонії) улаштували в своїй господі Святу Вечерю, де всі присутні, по закону, переломили просфору, надіслану зі Львова, та покуштували усіх, по традиції, страв національних, ще й при світлі гарнешької ялинки та співі чудових колядок, котрі виконали наши академики-студенти. Дай Боже діждатися, щоби так спільно і на Великдень розговлятися. Отакі традиційні вечері і зібрання завше грають велику роллю і є бажано, щоби вони скрізь і завше відбувалися, додержуючи повного ритуалу і належної обрядности. Робилися ще заходи, щоби відсвяткувати річницю 22 січня, але нічого не вийшло, бо студенти були захоплені амбітним бажанням—конче улаштувати свій студентський балъ у відплату за інші студентсь-

ні, які відбулися цього сезону в Женеві, балі окремих корпорацій і національностей, на котрі вони, як українці, були завше запрошені. Отже, хотілося, зрештою, слушно, їм відплатити тим самим, та зле, що не могли добре порахувати свої сили і можливості матеріальні. На щастя, прийшов студентам на поміч один український меценат і згодився позичити гроші та покрити евентуальний дефіцит. Старше громадянство було проти так улаштованого балю, але залишило справу на вільну згоду. Оце в суботу, 20 лютого, цей баль нарешті відбувся з дуже невеличким з національного погляду активом, бо присутніх було щось коло сотки, та й то не женевців, а більше української меншости. Проте, баль для тих, хто любить гуляти ногами по-між чотирьох стінок, кажуть, був дуже веселий... Вся біда, що він, власне з огляду на позичені гроші, був такий аранжований не по-громадські і не економічно, якось по одеському способу, без відповідної підготовки і, головни, руками всяких запрошених і непрошених опікунів, котрі лише псували вражіння. Але найгірше усього, що вечірка дала порядний дефіцит, щось 300 франків швайцарських, і підноситься невільно питання, щоб зробили студенти, пускаячися в таку авантуру, колиюб добра людина не згодилася спасти ситуацію!? Бажано на майбутнє все таки не кидатися в такі непосильні підприємства та не наражатися на видатки, на котрі можна булоб, з безмежно кращими наслідками, зробити щось більш вартісне і достойніше, особливо в наш час, коли стільки земляків без заробітку пухне з голоду, і немає де переночувати!.. Ось про що треба було-б подумати як і студентам, так і аранжерам балю, так само як і п. мененатові. Малесенька нотатка про баль в місцевій газеті не виправдує нічого тим більше, що її треба поставити безумовно на рахунок попередньої діяльності колонії на терені національно-культурно-політичнім. Без цього і цієї згадки не було б напевно. Та що вже казати, хай буде наука і поновно осторога, що усі колективні маніфестації треба робити, особливо на чужині, лише в спосіб громадський, бо відповідальні аранжери, наприклад, базару на користь червоного хреста, який відбувся в травні минулого року, досі, не двлячись на напіннення, не представили для оголошення рахунків до відома українського громадянства, котре брало участь в справі, працювало для неї і прикладало усі зусилля до найкращого зреалізування. Нам здається, що прикриватися, як то було свого часу надруковано по часописях, авторитетом Українського Клубу не випадає при всій довірливості. Це власне те, що називають не громадським, домашнім способом діяльності. В громадським ділі мусить бути і громадська контроль.

Але залишимо ці невдалі проби, напевно не злого думання, наших колоніальних неофітів, котрим все-таки треба подякувати за енергію і труд. Ще на закінчення пару слів про конференцію обмежених озброєння та українських діячів, що коло неї час гублять. Чим далі стежать всі ці земляки, тим певно більше переконуються, як то сумно не мати власної держави, хоч маленької, хоч невеликої, а все-таки незалежної, де сам собі хазяїн і пан. Скільки було бнагоди поставити на своє місце ріжких непроханих опікунів та представників нашого народа, четвертованого і розп'ятого Бог один знає доки і за що. Може дійсно за те, що маємо найкращу землю і таке природне багатство, котрого жадний сусіда не має. Може тому нам і треба страждати, щоби загартувати свою волю і дух, та збудувати щось тривке. але вже на иншій основі. В цім напрямі українська колонія в Женеві вже де-чому навчилася і розуміє більше, ніж инші наші осередки закордоном.

Кий.

Женева 23. II. 32.

З міжнароднього життя.

— В Ірландії.

В Ірландії відбулися вибори до місцевого парламенту, давши такі наслідки, які можуть спричинитися, з одного боку, до великих заколотів серед самих ірландців, а з другого — до важкого конфлікту цієї країни з Англією. Справа така.

Як відомо, столітня боротьба ірландців за свою долю та за свою державу закінчилася року 1922, коли англійський парламент, договопившись з ірландськими революціонерами, визнав за Ірландією права самостійності. По суті це була абсолютна перемога визвольного ірландського руху, бо ж англійські домініони являються фактично цілком незалежними державами і єдиним, і то чисто формальним, зв'язком між ними та Англією зостається той факт, що король Англії має також титул короля Канади, Австралії, Південної Африки, Зеландії, Ірландії то-що. Зв'язок той правдою ні до чого не зобов'язує домініони, бо ж теоретично, згідно з їх конституціями, скажемо, король Канади може виповісти війну королеві Ірландії, а навіть і королеві англійському. Інша річ, що Георг V ніколи не стане воювати сам з собою, що такого роду війни взагалі не можна собі навіть уявити реально, але право зостається правом, бо всі англійські домініони — цілком суверенні держави.

Становищем домініона задовольнилися ірландські революціонери, але не всі; в шерегах незадоволених став визнаний всіма вождь ірландського руху Імон де Валера, за яким пішла й частина прихильників його. Ірландське громадянство розбилося тоді на дві нерівні частини. Більшість, з Косгревом на чолі, була за договір з Англією, старанно виконувала його й на основі того урядувала в країні, дїставши до своїх рук парламентську більшість, а тим самим і владу над Ірландією. Меншість, на чолі з де Валера, договору не визнавала й продовжувала із зброєю в руках битися за чисту республіку й формальне відокремлення від Англії. Але битися на цей раз вже довелося не з англійцями, які з країни вийшли, а з такими ж ірландцями, як і вони, і до того ще з своїми вчорашніми інтимними приятелями і співробітниками що-до минулої боротьби з Англією. Яких жорстоких рис прибрала ця боротьба, досить буде пригадати хоч би смерть одного з ірландських міністрів Михайла Колінса, що його вбито, як говорили тоді, з наказу де Валера. А в тому, цей Колінс за англійської влади, з небезпекою для свого власного життя, визволив де Валера з тюрми, врятувавши його тим самим од неминучої смерті. Урядова частина вживала так само найгостріших заходів що-до революціонерів, не спляючи перед арештами і судами, а в разі потреби — і перед шибеницями.

Так тяглося кілька років, поки де Валера, цей «перманентний» революціонер, не зрозумів, що в боротьбі з національним урядом, а ще й до того парламентським, можна і треба використовувати інших, більше спокійних методів, таких, як преса, пропаганда словом і друком, муніципальні, а особливо парламентські вибори. Кільки літ назад ірландські республіканські революціонери припинили тому терористичні акти і стали боротися з урядом у парламенті, як легальна опозиція, а в країні, як політичні противники його.

За той час ірландські політичні сили розподілялися в парламенті в такий спосіб. Із загального числа в 153 депутатів урядова партія мала в парламенті 73; з нею звичайно голосували 11 так званих незалежних, іншими безпартійних депутатів. Усього уряд мав за собою 84 голоси в парламенті, тоб-то стали більшість приблизно в 15 голосів, а опозиція йому складалася з 56 республіканців та 13 депутатів робітничих союзів. На чолі уряду ввесь час, себ-то на протязі останніх десяти літ, стояв Косгрев,

вождь урядової партії «за договір», а на чолі його противників — лідер партії безкомпромісових республіканців — де Валера.

Боротьба між вказаними політичними групами йшла уперта і невгамована, і вся майже вона була з'осереджена біля згаданого вище англійсько-ірландського договору з р. 1922. Група Кострева стояла на ґрунті інтегрального договору і дбала не стільки про ідеологічне майбутнє, скільки про реальну сучасність, заводячи лад і спокій у країні, стабілізуючи взаємовідносини Ірландії з Англією та з іншими складовими частинами Британської Спільноти, як тепер звуть англійці свою Британську імперію. Група де-Валера, — навпаки, вважала, що той договір скалічив саму ідею вільної держави Ірландської і що тому він мусить бути виправлений самою ірландською волею, незалежно від того, чи хоче того Англія, чи ні. Виправлення те має торкнутися таких точок:

1. З ірландської конституції має бути виключений параграф, де говориться про присягу на вірність королеві. Параграф цей, мовляв, взагалі порожня формальність, бо Ірландія реально — чисто республіканська країна; але саме тому його й треба виключити, щоби на республіку не лягала якась непотрібна тінь монархичної залежності.

2. До Ірландської республіки мусить бути приєднаний Ульстер, чи хоче він того, чи ні, бо без Ульстера Ірландія позбавлена своїх історичних і природних кордонів. До цього треба дати пояснення: Ульстер — провінція у північній частині Ірландії, заселена здавна англійськими колоністами, протестантами, які в час проголошення ірландської держави відмовилися увійти до її складу з причин національних і релігійних (решта Ірландії — католицька і національно чисто ірландська) і залишилися в складі англійського королівства.

3. Згідно з договором ірландські фермери мають що-року вносити до своєї державної скарбниці три мільйони фунтів стерлінгів. Ця сума повстала в наслідок переведеної ще за англійських часів аграрної реформи, що базована була на відшкодуванню за одібрану у великих землевласників землю. Гроші ці ірландська скарбниця пересилає до Лондону, бо ціла реформа тим була фінансово і переведена. Де Валера вважає, що тих грошей не слід пересилати, а треба залишити їх у себе дома.

4. Ірландська республіка із країни хліборобської та скотоводної мусить перетворитися в державу індустріяльну, а тому необхідно негайно ж встановити в ній протекційну митну систему, наклавши заборонне ціо на весь чужоземний крам, у першу чергу, явна річ, на англійську індустріяльну продукцію, яка панує в Ірландії.

Наведені чотири точки де-Валера поставив на свою виборню платформу і виграв з ними виборню справу, розваливши урядову більшість Кострева. Наслідки народного голосування вийшли такі: урядова коаліція має разом 68 депутатів, з яких на групу Кострева припадає 53 та на безпартійних 15; опозиція разом дістала 77, тобто республіканці — 68 і робітники 9; зостався ще добрати 8 депутатів з одної округи, де вибори відкладено за вбивством одного з урядових кандидатів його противниками.

Таким чином де Валера дістав у парламенті більшість. Правда, ця більшість дуже невелика, всього лише 9 голосів, та і ця кількість може бути зменшеною, в залежності від того, до якої групи будуть належати оті недобрані 8 депутатів. Крім того, більшість ту республіканцям дають як раз робітники, що з наведених іще чотирьох точок республіканської програми не поділяють що найменше двох, а саме точки про присягу

королеві, бо вони йому вірні, таточки про Ульстер, бо не хочуть громадянської війни на острові; байду же ставляться і сні також і до точки про три мільйони ф. ст., бо це гроші не їхні, а хліборобські. Зостається лише одна спільна точка — про індустріалізацію Ірландії, але це такий далекий в небі журавель, що його в кожному разі в реальний обрахунок сучасного політичного дня в Ірландії заводити не можна.

Владу де Валера прийме до своїх рук; він не зможе і не хоче відмовитися од неї; бо инакше перекреслив би усе своє минуле революціонера і всю свою майбутню політичну кар'єру, а йому ж всього лише 50 літ. Але як він з тим усім урядуватиме, не знати. У своїй коаліції не має він повної згоди, противники його сильні і організовані, Ульстер готовий вхопитися до зброї, Англія косим і трісвжним оком придивляється до нового повороту ірландських справ. Вже сама спроба переведення республіканських платформних точок викликала б тяжкі внутрішні заклоти і так само тяжкий конфлікт з Англією, а ні того, ні другого зараз Ірландія не сміє собі дозволити. Єдиним добрим виходом з того було б, якщо б де Валера із мрійного перманентного революціонера перетворився б у реального державного мужа, який, не закидаючи своєї фразеології, фактично провадив би політику свого попередника, і не більше. Такі перетворення трапляються часом у політиці, та чи вступить на цей шлях де Валера і чи дозволять йому це зробити його сопутники?

Observer.

З преса.

Невдача останнього етапу наших визвольних змагань, в наслідок якої опинилися ми на чужині, примусила українську еміграцію багато думати над її причинами. Вияснити їх й прагнув собі кожен з нас не тільки з історичного інтересу до минулого, а й з чисто практичних мотивів: щоб уникнути надалі помилок, щоб вияснити собі ті шляхи, якими ми маємо йти далі. Багато на цю тему говорилося й писалося.

Бельми оригінально підходить до справи орган новітніх «націоналістів» — «Український Голос» (Перемишль. ч. 2-625). В друкованих там подорожніх вражіннях галицького туриста: «З подорожнього записника» автор описує по-між іншими Неаполь, і говорить таке про гостинницю, де він спинився:

«Пансіон — нічого собі, міс Бейкер (господиня) можна продати в антикварні, але за те заслуговує вповні на увагу її льокай «майор домус»: аристократична статя, багенбарди à la Франц-Йосип, погляд і рухи жерця Ізиди, одним словом — шик! Як би хоч один з наших політиків визвольної доби так презентувався, як цей льокай, мали б ми державу!»

Так і написано. Подавши таку глибоку думку, автор боїться, щоб часом її не взяли не поважно, і натискує:

«Це не сміх, а тверда правда»,

бо, мовляв,

«світ числиться виключно з тими, які можуть знанням зовнішніх форм комусь заімпснувати».

Хоч зовнішня пристойність в одязі і вигляді — це азбука громадсько-гожиття, що її давнє всів Европі засвоїли, та проте самих тільки зовнішніх форм, що їх зразком являється отой льокай з неаполітанського пансіону, — замало, щоб тому світові заімпонувати.

Видно, що наші «націоналісти» иншої думки. В кожнім разі маємо цікаву спробу вправ на полі історії та пікантний причинок до ідеології новітнього «націоналізму».

* * *

«Journal des Nations» (Женева) з 12 лютого с. р., обговорюючи справу конференції обеззброєння і зокрема трактуючи промову Літвінова на конференції, зауважує:

«Дуже шкода, що представники України, Грузії та Азербейджану, завойованих збройно і анексованих ССРСР, не можуть бути членами конференції і сказати нам з височини трибуни про ці твердження»,

себ-то про твердження Літвінова про московсько - большевицьке миролюбство.

Вірна своєму тому погляду, названа газета в слідуячому ж числі містить майже дословно ноту уряду УНР до конференції, подану проф. О. Шульгиним, виділяючи ті місця ноти, які особливо рел'єфно з'ясовують характер большевицького миролюбства.

Коли не конференція, то у всякім разі публічна опінія починає вже відчувати, що української справи, ніяк не мсжта вже замовчати й оминуть більше, коли розглядають питання європейського значіння.

* * *

Останнім часом в російських колах багато уваги присвячують Далеко-східньому конфліктові та питанню про організацію в Манджурії буферної держави. Цими днями відбувся в Парижі доклад П. Мілюкова «Дальневосточный конфликт и Россия». «Посл. Новости» ч. 3996 з 1. III. с. р. подають короткий звіт з того докладу, який проводить російської ліберальної еміграції

«закінчив побіжінням, щоб совітьська Росія виявила себе «досить потуячно, щоб охоронити інтереси Росії».

Газета обіцяє подати і докладний звіт з тих зборів, але з нас досить і того. Принаймні виразно видко, з ким маємо діло і на чиему боці Мілюков та його однодумці в можливіму конфлікті совітів з їхніми сусідами: «інтереси Росії» об'єднують російську еміграцію і большевиків. Це треба завжди пам'ятати нашим зємлякам. А колишнього міністра Тимчасового Правительства слід привітати з остаточним «самоозначенням».

Добре вражіння робить «Молоде Життя», журнал українського пласту. Перед нами ч. 2-78, видане саме на передодні 20-тиліття Українського Пласту, що його мають святкувати у Празі 13 березня с. р. Число цікаво складено і щедро ілюстровано. Вважає тільки одна річ. Під ілюстраціями зазначено, хто світлив, але чомусь промовчано, що з поданих кліше чотири — це кліше з «Тризуба», які свого часу було надруковано в нашому журналі *) і які редакція подарувала Пластові. Хочемо думати, що сталося це просто через недогляд, бо інакше це розходилося б з тим напрямком, в якому повинна виховуватися молодь у Пласті: кожному віддавати належне.

З широкого світу.

— Італійський уряд вирішив перевести колосальні роботи по будові гатей на річках Форторе і Біферно з метою ірігації. Роботи продовжаться 6 років і коштуватимуть 300 міль. лір.

— До нового французького кабінету міністрів, створеного Андре Тард'є, увійшли майже всі міністри попереднього кабінету, в тім числі голова попереднього кабінету Лаваль. На чолі новоствореного міністерства національної оборони, яке має об'єднати старі міністерства війни, морське і повітреплавства, став п. Франсуа Пієтрі — депутат Корсики.

— Іспанський бюджет на 1932 рік проєктується в розмірі 4.550 міль. пезет прибутків і 4.461 міль. пезет видатків.

— Большевицький уряд офіційно заявив про наступаючий голод на Уралі, Казакстані і Західньому Сибіру. Вже видано наказ, підписаний Сталіним, про відправку туди 1 міль. тон хліба.

— В Царгороді ведуться неофіційні болгарсько-большевицькі переговори про відновлення торгу.

— Італійський уряд вирішив збудувати в Римі нове приміщення для університету.

— Большевики мають намір збудувати новий залізничний шлях з Донецького басейну до Москви.

— Протягом останніх трьох місяців московська поліція затримала 2.193 бездомних дітей.

— Фінський парламент відкинув проєкт виключного вживання однієї лише фінської мови в Гельсінґфорському університеті (є ще виклади на шведській мові). Студенти фіни з цього приводу оповістили тижневий страйк.

— В Капі, в Південній Африці, створився синдикат для підняття затоплених кораблів в Столової Затоці. Ходить про підняття тих кораблів, що за раннього середньвіччя затонули підчас бурь в згаданій затоці, везучи всякі багатства з Індії до Європи. Сподіваються, що підприємці знайдуть дуже цінні мистецькі речі хинського та індійського походження.

— Японський міністр закордонних справ Йошізава заявив, що Японія ні в якому разі не збирається виходити з Ліги Націй.

— З огляду на безробіття і фінансову кризу, бельгійський король Альберт сам скоротив собі пенсію на 15 відс., яка виносила 10 мільйонів бельг. франків річно.

— Парламентські вибори в Японії закінчилися перемогою урядової консервативної партії Сенюкай, що одержала 265 місць на 466. Ліберальна партія (Мінсеіто) одержала лише 137 мандатів.

*) Диви «Тризуб», ч. 29-30 (287-8) з 2. VIII. 1931

— Остаточний результат перепису населення в Італії (26. IV. 1931) показує, що в Італії є 41.220.434 душі населення.

— Турецька поліція викрила в Смирні комуністичну організацію, субсидовану з Москви.

— З огляду на фінансову кризу англійці приписали підіймання затоплених в Скапа-Флоу під час великої війни німецьких кораблів. Досі витягнуто 32 кораблі, лишається ще 12.

— З початку японських операцій коло Шанхаю — 19 лютого — японці втратили 500 душ забитими; хинська 19 армія втратила приблизно стільки ж забитими та до 2.000 раненими.

— В Шербурзі, при виладованні з «Беренгарії» золота, привезеного з Америки для французького державного банку, впало до води шість бочок із золотом на суму 8 мільйонів франків.

— Большевики опублікували список емігрантів, совіських громадян, яким заборонено вступ на совіську територію. В тому списку, між иншим, зазначено і одного українця — М. Порша.

— Всі 25.000 японських горожан, що живуть в Шанхаю, спішно евакууються до Японії. Вже виїхало 9.000 душ.

— На острові Кипр настав голод внаслідок посухи.

— Невий французький кабінет Тард'є одержав в парламенті більшість в 309 голосів проти 262.

— Польський маршал Пилсудський на початку березня місяця має виїхати до Румунії для прийняття почесної команди 16-м армійським полком, полковником якого призначив маршала Пилсудського румунський король.

— Невий англійський уряд ампештіював бувшого президента Аргентини Ірігойєна.

— Останній роман відомого французького письменника і літера р'ялістів Леона Доде — «Бакханки» — з наказу папи внесено до списку заборонених книжок.

— Конференція розбросня відкинула совіську пропозицію повного розбросня. За цю останню голосували лише большевики й турки.

— До хинської армії поступило багато пропозицій на службу від кандидатів, американських і німецьких авіаторів. Коло Шанхаю японці збили уже один хинський аероплан, яким правив американський старшина Шор.

— Гітлер прийняв німецьке горожанство.

— Коло Отанешті до Румунії з України перейшла група повстанців у 20 душ. Решту групи — 40 душ — було захоплено большевиками.

— Французький парламент має обговорити проєкт мораторія кварирної платні для безробітних.

— Під час боїв коло Шанхаю хинський гарматний набой поцілів до італійського військового корабля «Лібія». Командант цього корабля загрозив хинцям обстрілом, внаслідок чого хинське командування принесло італійцям вибачення.

— 13 березня с.р. в Українській Православній Церкві в Парижі відбудеться урочиста служба Божжа та панахида за спокій душі Тараса Шевченка.

Хроніка.

З Великої України.

— В пам'ять покійного академіка Багалія спілка «Робос» — робітників освіти — ухвалила «надати одному з науково-дослідних інститутів ім'я академіка Д. І. Багалія та вносити 200 карб. замість вінка на труну небжчика до фонду зміцнення обороноспроможності країни Рад». («Пр. Пр.» ч. 35 з 11. II).

— IV Всеукраїнський з'їзд учителів відбувся в Харкові. З доповіді голови виконавчого комітету об'єднання учителів — «Робос» — слідує, що на сов. Україні є зараз 22 тисячі шкіл і що на кожного учня видано в 1931 році, але уже в усьому ССРСР, — 24 карбованці. За минулий рік надіслано до українських шкіл по-за межами УССР 300 учителів - українців. Також «у всіх заходах партії й ради, спрямованих на соціалістичну пербудову села, спілка «Робос» брала й бере як найактивнішу участь».

Підчас дебатів, з промов окремих делегатів виявилось, що «по школах працюють іноді педагогі (I), що абсолютно не підготовані до педагогічної роботи». «Учителі беруть активну участь у хлібозаготівлях. Проте, подекуди працівники освіти ще не включилися активно до громадської роботи на селі, не борються за успішне здійснення найважливіших політичних кампаній». «Буває, що молодий вчитель, який щойно закінчив короткочасні курси, змушений викладати фізику, хемію то-що. Однак, профспілкові організації не допомагають в його роботі». «Місцеві організації часом використовують учителя не на

масову культосвітню роботу, а на допомогу в канцелярії».

«В Молдавській республіці 60 відс. учителів у молдавських школах не мають педагогічної освіти..» повинно опрацювати потрібні заходи, щоб соціалістичне виховання не відставало від загальних темпів культурної революції». «Невідкладне завдання дальшої роботи — боротися всією масою освітян за опанування марксо-ленінської методології».

При закінченню наради в окремій постанові з'їзд однодушно підтримав ініціативу робітників харківського електро-механічного заводу-школи ім. Сталіна про випуск нової держпозики ім. 2-ої п'ятирічки» і «освітяне Донбасу взяли на себе зобов'язання терміново зібрати 50.000 карб. на побудову літака для ескадрілі ім. М. О. Скрипника, та викликали освітян Харківської і Київської областей на 3 літаки, Одеської та Дніпропетровської областей — на 2 літаки, Вінницької області та АМСРР — на 1 літака».

Далі, з'їзд випустив відозву, в якій звертається «до всіх бійців фронту культурної революції України» з закликом «боротися за піднесення на незрівняно вищий рівень активності мільйонів у справі здійснення культурної революції, закликає пліч-о-пліч з пролетаріатом та колгоспним селянством боротися за виконання постанови партії про пербудову школи, за запровадження в життя шести історичних вказівок тов. Сталіна, за здійснення завдань 4-го вивершувального року п'ятирічки та за другу п'ятирічку соціалістичного будівництва». («Ком.» ч. ч. 43, 44, 47 з 13, 14, 17. II).

— С о в і т ь с ь к і п р о с к т и д л я У к р а ї н и н а д р у г у п ' я т и л і т к у (1933-37 рр.). Один з совітських сановників на конференції комуністичної партії в Москві так окреслив совітські плани для України на другу «п'ятилітку»:

«Видобуток вугілля збільшиться в Донбасі до 110-120 млн. тон. Будуться нові паливні електроцентралі, що завершують собою будівництво України - Північно-Кавказського енергокільця, потужністю щось із 3,5 млн. кВт. визначеної потужності; виробництво чавуну на півдні збільшиться до 11 млн. тонн. Отже, хоч Україна дещо втрачає свою питому вагу у виробництві й вугілля, і чавуну, темп зростання для чавуну та вугілля береться такий, що робить Україну таким індустріальним краєм, що вона вироблятиме металю більше, ніж ціла наша країна має витопити 32 р.

Багато зросте хемична промисловість, особливо азотна, виробництво фосфоритного добрива.

Величезною мірою зростає виробництво якісної сталі для машинобудування, це треба особливо рішуче підкреслити.

Дуже розгортається й машинобудування — гірничо-заводське устаткування, яке вироблятимуть на старому та новому криворізьких заводах та ХПЗ, ваїнобудівництво, яке здійснюватимуть на старому й новому луганських заводах та ХПЗ, ваїнобудівництво на заводі ім. «Правди», суднобудівництво на миколаївському заводі, на одеському та севастопольському заводах, на новому маріупільському, тракторобудівництво, електромашинобудівництво.

Хемичну апаратуру вироблятиметься, головне, на київському заводі «Більшовик». Широко треба розгорнути виробництво устаткування для цукроварень.

У легкій промисловості розгортається вироблення цукру, пряди, м'яса, бавовняна промисловість у нових бавовняних районах.

З повною потужністю працюватиме дніпрівська гідростанція й дніпрівський комбінат, що буде ве-

личезною вкладкою в господарство Радянського Союзу і багато змінять економіку цілої України.

Залізниця розвиватимуться лінійною електрофікації, прокладання другий колій, устаткування сортувальних станцій й нового залізничного будівництва.

Сільське господарство України має розгортатися тими напрямками, які були досі, тоб-то поруч зернового пшеничного господарства, Україна має збільшити виробництво технічних культур — цукрових буряків, конопель і бавовини».

(«Пр. Пр.» ч. 38 з 15. II).

— Г о л о д в С С С Р о ф і ц і й н о п р и з н а є т ь с я . Постановою ради народних комісарів СССР разом з ЦК ВКП (б) прийнято ухвалу «про заходи наслідкової та харчової допомоги районам, потерпілим від засухи і внаслідок цього ряд колгоспів і радгоспів цих районів не можуть з своїх власних ресурсів цілком забезпечити весняний засів потрібною кількістю насіння, й в ряді випадків с де-які труднощі з харчуванням, дати колгоспам і радгоспам цих районів безпроцентову насінневу й грошеву позиčku...» Ця поміч вирається в таких цифрах: пшениці — 18,1 міль. пудів, вівса — 8,2 міль. пудів, ячменю — 0,6 міль. пудів, жита — 6,5 міль. пудів (у тому числі лише на харчування 6 міль. пудів), кукурудзи — 3 міль. пудів, соняшника — 2,8 міль. пудів.

Розпреділиться ця допомога в Нижній Волзі, Середній Волзі, Уралі, Казакстані, Татарії, Башкирії та Зах. Сибірові. («Пр. Пр.» ч. 40 з 17. II).

— «Хлібозаготівля» не дає більше хліба. Цілий ряд районів виконав план хлібозаготовок лише на 70-75 відс., і дальша заготовка хліба майже припинилася, бо большевики до цього часу забрали уже все. На Київщині термін хлібозаготівель — 1 березня, і з цього приводу совітська газета рекомендує останні дні «перетворити на дні найнапруженішої боротьби всіх

партійних і радянських організацій, цілої маси колгоспників та трудящих одноосібників з куркульнею та опортуністами за цілковите виконання планів хлібозаготівлі». («Пр. Пр.» ч. 40 з 17. II).

— Збірання мірчука теж не удасться. — Щоб не давати большевикам мірчука при помолі зерна на млинах, селяне улаштовують у себе маленькі жорна - млинки, на яких і мелють зерно для своєї потреби. Ті селяне, що не мають жорен, охоче носять молоти своє зерно до таких хатніх млинків, а не до млинів, які знаходяться під совітським контролем.

— Тетівщина на 1 лютого виконала річний план збірання мірчука на 24,4 відс. замість 65. («Пр. Пр.» ч. 31. II з 6. II).

— Недобраний большевиками на Україні мірчук становить понад третину «хлібного боргу України». («Ком.» ч. 45 з 15. II).

— Поставлять справу краще. Рада народніх комісарів СРСР ухвалила організувати при Раді Праці й Оборони в Москві єдину всесоюзну державну організацію заготівель зернових, бобових, круп'яних, олійних та фуражних культур — «Заготзерно»... зосередивши у віданні «Заготзерна» елеваторне господарство, — за винятком елеваторів експортхліба та спеціальних примілових елеваторів, — а також усі склади, що приймають хліб, та всі млинові підприємства, які стягають мірчук.

Під бні «єдині» всесоюзні організації утворюються також для збору вовни, бавовини, буряків, картоплі, тютюну й т. д. («Ком.» ч. 45 з 15. II).

— Перед весняною оранкою. ЦК ВКП (б) окремою постановою констатує незадовільні темпи ремонтування тракторного парку на Україні. Тракторів досі відремонтовано лише половину того числа, яке по плану треба було відремонтувати. Ставлять «прорив у ремонт», що створює загрозу невикористання частини тракторного парку для весняних робіт». («Пр. Пр.» ч. 40 з 17. II).

— На залізницях з вагонами «облік поставлено погано». Так, на ст. Ніжен з одним потягом відправлено без документів аж 5 вагонів, а на путях знайшли невідомі вагони, один з яких був з цукром і стояв на станції 10 день, а другий — з борошном, 20 день, («Пр. Пр.» ч. 35 з 11. II).

З життя укр. еміграції.

У Франції.

— Святкування 300-ліття уродин гетьмана Івана Мазепи в Парижі. Т-во б. Вояків Армії УНР у Франції діяльно готуються до 20-го березня, щоб достойно вшанувати пам'ять великого гетьмана в день 300-ліття його народин. Спільними силами мають впорядити урочисте зібрання 19-го, а 20-го, в неділю, в Українській Православній Церкві має відбутися урочиста служба Божа, а по ній панакхида по незабутньому гетьманові та всім мазепинцям.

— Зміни в редакції «Тризуба». З огляду на те, що праця в Товаристві б. Вояків все ширше розвивається і набуває все більшої ваги, а разом з тим вимагає все більшого часу, п. М. Ковальський, секретар редакції «Тризуба» з самого його початку, перестав виконувати обов'язки секретаря редакції. Його місце заступив теж давній і близький співробітник «Тризуба» п. С. Нечай.

— З життя Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі. За місяць лютий 1932 р. Бібліотека дістала жертви книгами та іншими друками й грошми. Від п. М. Золотаренка (Париж) — 23 репродукції малюнків Дерена, п. І. Карбовський (Париж) — дві книги для діловодства. Проф. О. Лотоцький (Варшава) — мідяну печатку пок. укр. письменника О. Кисельського. П. Т. Якимчук (Париж) — 34 кн. та 16 окр. чисел журналі. Пані Мл. Липовецька — 3 кн. італ. мовою про Україну. Проф. О. Шуль-

гин — 1 кн. Укр. Громада в Шалеті — 3 лист. Проф. Ст. Сірополько (Прага) — 6 книг. Редакція «Богословія» (Львів) — 3 томи Праць Греко-Католицької Богослов. Академії. Юр. Пономаренко (Париж) — 1 кн. Пані Ю. Шульгинова передала до Б-ки стрічки від вінків, що були покладені на могилу бл. п. Миколи Шульгина.

Грошеві датки поступили: від інж. Юр. Яковлева (Бельгія) — 36.40 фр. Инж. Макаренка (Прага) — 26.10 фр. Від пп. Чорного, Кантора, Дудиченка та Сліпченка (Шато де ля Форс) — 20 фр. Ред. «Тризуба» — 100 фр. П. Бобро (Валляр де Плане) — 75 фр., яко 1) і відс. заробітку за р. 1931. Т-ва Прихильників Книги (Прага) 7.50 фр. — пожертва проф. І. Шлендика. П. Бокітько (Париж) — 5 фр. Укр. Громада в Льежі (Бельгія) — 49 фр. — збірка на лист ч. 519. І. Гончаренко — 10 фр. Одмічаємо окремо пожертви на опалення Бібліотеки, які були наслідком замітки в «Тризубі», що Б-ка не опалюється за браком коштів. Пожертви з таким призначенням одержано: від члена-співробітника Бібліотеки пані Л. Іляшенко — 100 фр. Від аноніма з Бельгії — 28.15 фр. Инж. Яковлева з Бельгії — 24 фр. та від ред. «Тризуба» одерж. нагурою 200 кіло вугілля та 50 кіло дров. Ця увага була прийнята Радою з найбільшою присмістю та з особистою вдячністю п. бібліотекаря.

Всім же жертводавцям та прихильникам Рада Б-ки приносить свою глибоку подяку.

На засіданні Ради Б-ки було розглянуто грошовий звіт за р. 1931. Порівнюючи з р. 1930 загальна сума прибутків і видатків зменшилась. Прибутків було — 29599.45 фр., а видатків — 27475.45. В цю суму не входить платня б. бібліотекареві. Пожертв за минулий рік поступило також менше: 14991.25. На цей, 1932 рік, з огляду на кризу заповідаються ще менші поступлення, тому її бюджет складено дуже скорочений.

На цьому ж засіданні відкрито дві нові філії Б-ки на відповідні рішення Громад: одна в Греноблі, а друга в Еш, в Люксембурзі.

Отже, вже є чотири філії, з яких три у Франції і одна закордоном.

— Концерт духовної української музики в Парижі. 20 лютого в Українській Православній Церкві в Парижі відбувся концерт духовної української музики, даний мішаним хором під орудою п. О. Чехівського. Програм цього концерту складався з творів Кошиця, Гончарова, Завадського, Стеценка, Леонтовича та старих кийських катедральних співів.

Концерт зібрав до церкви як численних українців, так і багатьох чужинців: французів, грузинів та інших, що прийшли послухати принагідній українській спів. Концерт цілком задовольнив як своїх, так і чужинців добре підібраним програмом і перфектністю виконання.

Прекрасно було проспівано «Слава в вишніх Богу» — Кошиця, майстерно виконано дісонансний гімн «Боже, дай нам сили терпіння» — Гончарова, вельми стилізовані колядки Стеценка, величне було виконано «Почаївську Божу Матір», в якому співі солював своїм прекрасним баритонним сам диригент п. О. Чехівський.

Одним словом, концерт зробив на всіх присутніх велике враження, і треба побажати, щоб його було повторено, але десь, може, в іншому помешканню, бо помешкання української церкви своєю акустикою не цілком надається до таких концертів.

Єдине зауваження, яке можна зробити упорядчикам цього прекрасного концерту, це те, що французький програм його було складено не по французьки. **Z.**

— Загальні збори Громади в Шалеті. 14 минулого лютого відбулися звичайні загальні збори Громади в Шалеті, на яких було обрано нові керуючі органи Громади в такому складі: п. М. Левицький — голова Громади, п. Ю. Гербанівський — заступник голови, п. І. Стоцький — секретар, п. І. Шаповал — скарбник, та пп. М. Татаруля, Є. Гутовський, Л. Денисюк — членами. Запасовими

членами до Управи обрано п. п. Долотія і Пашина. До Ревізійної Комісії обрано: п. Вержбицького — головою та п. п. Макляя і Омельченка — членами.

— «Н а т а л к а П о л т а в к а» у В і л ь р ю. Зі січня с. р., перший раз у Вільрю, аматорським гуртком Оден - ле - Тішської Української Громади, при допомозі місцевої Української Громади, було поставлено оперетку «Наталка Полтавка». Під режисурою п. Упиренка, у виставі брали участь пані — Упиренкова та Винницька і панове — Упиренко, Винницький М., Винницький Б. та Кузь.

Гра остільки сподобалася, що часто оплесками примушувано артистів повторювати одігране. Гостей було дуже багато, переважно більшістю чужинці, які зацікавилися українським театром.

Після вистави виступав хор під орудою п. Винницького Б. Після виконання програму гості забавлялися і танцювали до 2 год. ночі.

У Польщі

— З життя Українського Наукового Інституту у Варшаві. 19 лютого б. р. відбулися чергові збори експонічного семінару при У. Н. І., на яких інж. О. Чубенко зачитав свій доклад «Стан професійної освіти на Україні до реформи 1929-30 р.» Доклад цей був корефератом до доповіді інж. В. Яновського: «Технічно - робітничі кадри УССР та їх побутово - матеріальний стан», зачитаного на попередньому засіданню семінару. О. Чубенко в своїому докладі використав дані статистики освіти на Україні, одночасно проводячи порівняння з станом професійної освіти по інших країнах, як Польща і Чехословаччина. Доклад ствердив, що найбільша проблема кадрів не стоїть так гостро у большевиків, як про це голосить щоденна большевицька преса. Шкільна мережа розбудована в задовольняючий спо-

сіб і випущені з цих шкіл професійні робітники могли би задовольнити потреби українського народного господарства. Інша справа, що умови большевицького режиму приводять до того, що фахівці і не хочуть, і не можуть працювати так, як працюють фахівці в західне - європейських країнах. Далі докладчик підкреслив зріст української стихії, яка потроху заповнює профшколи.

В дискусіях, що розвинулися після доповіді, брали участь проф. І. Шовгенів, д-р О. Питель, інж. В. Яновський, М. Ковальський, Г. Малевич та інж. Є. Глобінський.

— Акадeмія на честь Лeона Вaсiлeвcькoгo. 16 лютого с. р. у великій салі Товариства Техників у Варшаві відбулася урочиста академія, яку влаштував «Прометей» для вшанування 40-літньої політичної й громадської діяльності пана Лeона Вaсiлeвcькoгo.

Артистично удекорована зала заповнилася не лише великою кількістю представників об'єднаних в «Прометей» народів, але й представниками польської суспільности, серед яких не бракувало видатних громадських і політичних діячів, послів, сенаторів та представників науки і преси.

Місце за президіальним столом зайняли представники народів, що входять до «Прометея», з головою — проф. Р. Смаль - Стоцьким на чолі. Перед розпочаттям академії представники «прометейської» молоді урочисто впровадили на салью ювілята, якого присутні привітали довгими оваційними оплесками.

Академію розпочав проф. Р. Смаль - Стоцький коротким зверненням до ювілята, словом. Далі йшов спів Українського Національного Хору ім. М. Лисенка і реферат д-ра М. Ковальського, в якому він характеризував 40-літню політичну й громадську працю ювілята, переходячи від одного до другого її етапу і підкреслюючи в ній ті моменти, які зробили його приятелем поневолених Москову народів.

Потім хор виконує «Прометей» і слово забирає ювілят. Звору,

шеним голосом дякує їм за вирази симпатій, пригадує деякі моменти з передреволюційної доби, коли сама думка про повалення царату і зв'язане з ним визволення свого народу здавалась чимсь сміливим. А, однак, сталося... Від цього переходить ювіліат до сучасності тих народів, що ще не вибороли собі державної незалежності, і словами Шевченка звертається до них і каже «Борітеся — поборете!»

Знову оваційні оплески, хор виконує низку українських пісень. Зокриваючи академію, проф. Р. Смаль - Стоцький звертається знову до ювілята і від імені «Прометею» дарує йому опрацьований в позолочену раму образ, який на золотому тлі представляє державні герби всіх поневолених Москвою народів.

— Річний з'їзд організації партії Р.-Д в Польщі відбувся 21-го лютого б. р. у Варшаві. Крім членів партії, що перебувають у самій столиці, на з'їзд приїхали і члени партії з провінції — з Лодзя та Берестя. З'їзд заслухав звіт уступаючої президії організації і доклад інженера Д. Ліницького «Завдання партії на еміграції». Обрано нову президію в складі: голови — інж. Є. Гловінського, членів В. Завадського, інж; Д. Бакевич - Щуковського і інж. Г. Скубя. На конференцію членів Ц. К. партії, що має відбутися 25-го березня б. р. в Празі чеської, обрано делегатами: проф. О. Лотського та інж. Є. Гловінського.

— Виступ Українського Національного Хору ім. М. Лисенка в радіо, про який повідомлялося в ч. 5 «Тризуба», по незалежним від хору обставинам, відбувся на тиждень пізніше.

Хор виконав наступні десять пісень: «Вилітали орли», «Ой, летіла горлиця», «Ой, пушу я коничепька», «За річкою, за Дунаєм», «Гуляли, «В тер повіває», «Закувала сива зозуля», «Ой, зішла зоря», «Сонце низенько», «А хто бачив, а хто чув».

Не дивлючись на те, що цей виступ хору відбувся не в часі,

оголошеному перед тим, багато наших земляків цей виступ чуло і в надісланих листах як з Польщі, так і з закордону висловлює своє задоволення.

— З діяльності Міжорганізаційного Комітету Допомоги Безробітним. В свій час на сторінках «Тризуба» вже повідомлялося про заснування при Головній Управі УЦК Міжорганізаційного Комітету для допомоги безробітним українським емігрантам. Комітет цей, до складу якого входять представники майже всіх організацій м. Варшави, під керівництвом пані М. Лвицької провадить жваву діяльність по збиранню грошових засобів для збільшення допомогового фонду. З цією метою звернувся Комітет з відозвою до українського громадянства, в якій закликає складати пожертви на цілі, які Комітет перед собою ставить.

На організованій недавно вечірці Союзу Українок деякі заходи Комітету дали у фонд безробітних 155 золотих (сама ж вечірка дала 302 зол., які обернено на допомогу Укр. Нац. Хору ім. М. Лисенка).

Пожертви систематично надходять, але їх мало. Раз на тиждень збирається Управа Комітету, щоби розглянути десятки листів і прохань жертв безробіття, які благають про поміч, або від осіб, що просять помогти в лікуванні б'їтька, матері, а то й цілої родини. М. зернини допомогою, в міру можливості, задовольняє Комітет ці прохання. Розмір цих допомог і кількість їх залежить виключно від жертвеності тих наших громадян, яких наслідки економічної кризи ще не торкнулися.

Пожертви на фонд допомоги безробітним належить слати на адресу пані генералової Безручкової або на рахунок укр. Центр. Комітету в ПКО — ч. 9.134.

— Зміна адреса. Нова адреса пані генералової Безручкової така: Warszawa, Elster-ska, — 12, m. 5.

— З життя української Білостоцької колонії. 24 січня с. р. українсь-

на колонія в Білостоці святкувала проголошення 4-го універсалу. З огляду на тяжкий сучасний стан, святкування обмежилось урочистими зборами колонії, на яких було зачитано 2 реферати. Інж. В. Сухоставський змістовно схарактеризував умови, в яких проголошено було 4 універсал, як рівно ж його значіння для української визвольної боротьби, а інж. С. Момот торкнувся його правного міжнародного значіння.

На зборах присутня була майже вся українська місцева колонія. У присутніх було помітно урочистий настрій. Пригадавши минуле, кожний в спогадах понісся на нашу батьківщину, кожний пригадав собі минулу нашу боротьбу, яка закінчалася поки-що поразкою в нерівному бою. Але не дивлючись на це, не дивлючись на тяжкі сучасні обставини, в яких перебуває українська еміграція, у кожного помітно тліє іскра надії на ліпшу будучність, у кожного помітна певність, що хоч і наближається щось грізне, але воно буде чимсь, що принесе українському народові визволення.

На закінчення зборів присутні спільно заспівали український національний гімн.

— Загальні збори членів Відділу УЦК в Івацевичах. 27 грудня мин. р. в місцевій «Хаті козака» відбулися загальні збори членів Відділу УЦК в Івацевичах.

Збори відчинив голова Управи п. І. Лютий. До президії зборів було обрано: п. І. Сухина на голову, пп. П. Шульгу та С. Цибульського на заступників голови, і пп. О. Негребецького та М. Сергієнка на секретарів.

Після затвердження протоколу попередніх загальних зборів, п. І. Лютий зложив справоздання з діяльності за минулий 1931 рік, а скарбник Управи п. Николаєнко — звіт про прибутки, видатки та стан скарбниці. Зі справоздання видно, що, не зважаючи на всі труднощі еміграційного життя, Управа Відділу в минулому році виявила досить помітну активність в своїй діяльності, вжи-

ваючи заходів до приміщення безробітних членів Відділу на працю, зміцнюючи організаційно життя Відділу та активізуючи його культурно - освітню діяльність, до чого немало спричинилася заснована «Хата козака». Реалізувати засновання «Хати козака» Управі Відділу вдалося завдяки допомозі Головної Управи УЦК, яка надіслала в свій час на культурно - освітні цілі для місцевого Відділу 100 золотих. З другого боку, підкреслити належить також ширю жертвовність самих членів Відділу, які в минулому році на культурно - освітні справи зложили: п. Г. Романченко — 20 зол. і 14 книжок, п. І. Задернівський — 12 зол., п. Я. Кравчук — 10 зол., п. Артамонів — 4 зол.

Завдяки цим допомогам Управа Відділу й заснувала бібліотеку-читальню під назвою «Хата козака» та купила декільки десятків книжок у книгарні Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка у Львові.

В короткому часі зорганізовано було також драматичний гурток, на чолі якого став п. Олекса Негребецький, і який вже дав декільки вистав, призначаючи прибутки з них переважно також на культурно - освітні цілі Відділу.

Заслухавши й затвердивши справоздання голови Управи Відділу, збори затвердили також бюджет на 1932 рік та обрали нову Управу, до складу якої увійшли: п. І. Оспишів — голова, п. С. Цибульський — заступник голови, п. М. Сергієнко — секретар, п. Д. Николаєнко — скарбник, та п. І. Лютий — член - керівник культурно - освітньої секції. До Ревізійної Комісії було обрано: пп. І. Сухина, П. Шульгу, Т. Яцухненка.

Підчас обмірковання вільних внесків, збори вирішили організувати для бажуючих низку вечерніх лекцій з історії, географії України, української літератури та инш. предметів, а також винесли резолюцію, в якій складають сердечну подяку «Головній Управі УЦК за її безупинне пеккування про наш моральний, матеріяльний та правний стан, і за її працю на користь нашої загальної справи;

драматичному гуртку — за підтримання існування «Хати козака» та пропаганду нашої культури; вищезгаданим членам за свідомість і розуміння своїх обов'язків»... Резолюція закінчується наступними словами: «Дай Боже, щоб в найближчому часі в сяйві українського сонця і під жовто-блакитними прапорами всі ми були на своїй вільній батьківщині».

— Загальні збори членів Відділу УЦК в Олександрові. 10 січня с. р. відбулися загальні збори членів Відділу УЦК в Олександрові, які провадила президія в складі: п. Дяченка — голова, та п. Миронюка — секретаря.

Приступаючи до порядку денного, збори вставанням з місць і однохвилиною мовчанкою вшанували пам'ять 3 5 9 - ти борців, що полягли в Базарі. Заслухавши справоздання Управи Відділу, збори винесли їй подяку за працю. До нової Управи обрано: голова — п. С. Чорний, секретар — п. Д. Дяченко, скарбник — п. Т. Меналюк.

Підчас обмірковування вільних внесків прийнято кілька ухвал організаційного характеру, що торкаються життя дитячої школи, бібліотеки і т. ин. Ухвалено було також надіслати до фонду національної пропаганди закордоном 20 зол., які Відділові надіслала Головна Управа УЦК на влаштування дитячої ялинки, але одержано які з записанням.

— Загальні збори членів Відділу УЦК в Скальмежичях відбулися 2 січня с. р. Збори заслухали та затвердили звіт Управи Відділу та Ревізійної Комісії і обрали нову Управу в складі: п. Г. Сотник — голова, п. І. Іванів — заступник голови, п. Т. Шинкаренко — скарбник, та п. Т. Терещенко — секретар. Збори обмірковували низку справ організаційного характеру.

— Загальні збори членів Відділу УЦК в Каліші. 30 січня с. р. відбулися чергові річні загальні збори членів Відділу УЦК в Каліші, які відчинив голова уступаючої

Управи Відділу п. Андрієвський і які провадив п. Пинчук при секретарі п. І. Германі.

Після затвердження протоколу попередніх загальних зборів, голова Управи Відділу п. Андрієвський зложив вичерпуюче справоздання про її діяльність, а голова Ревізійної Комісії п. Деркач зачитав акт з переведеної ревізії справ і діяльності Управи. Затвердивши прийняття 21 нових членів, збори зупинилися на плані діяльності Управи на біжучий рік, виносячи тут цілу низку побажань і директив, торкаючися в них здобуття матеріяльних засобів для поповнення скарбниці Відділу, справи медичної помочі членам, утворення бюро правних порад, збірки книжок та журналів для бібліотеки Відділу, шкільної справи та ин.

До Управи Відділу на біжучий рік обрано: п. М. Деркач — голова, п. Т. Пинчук — заступник голови, п. П. Опаренко — секретар, п. Л. Кохан — скарбник і п. І. Герман — член Управи. До Ревізійної Комісії увійшли: п. п. М. Тржепеля, В. Кравчук, С. Кость - Костенко.

Загальні збори ухвалили надіслати привітання Пану Головному Отаманові та Головній Управі УЦК, а також висловили подяку уступаючій Управі Відділу.

В Чехословаччині.

— Український Історичний Кабінет у Празі під керівництвом проф. д-ра Яна Славика. В 1931 р. до Українського Історичного Каб.нету поступило в дар од редакцій, видавництв, різних інституцій та поодиноких осіб: книг — 641 томів, журналів — 166 назв, 2059 примірників, газет — 235 назв, 330 збірок, 9714 одиниць, крім того — документів коло 7000 аркушів, рукописів — 21, фотографій та ілюстрацій — 20, портретів — 2, грошевих знаків — 309. Пресу систематично надсилали в дар 137 редакцій. Всім жертводавцям Історичний Каб.нет складає ширю по-

дяку. Поіменний список жертводавців, яких було 93 (в тому числі майже всі українські наукові інституції), і окремо список редакцій опубліковано в бюлетені кабінету ч. I за 1932 р.

Поруч із надісланими матеріялами кабінет одержав од різних українських інституцій і поодиноких осіб багато листів, у яких висловлені ширі побажання успіху кабінетові в його праці та щобя праця кабінету спричинилася і до поширення необхідних в Європі точних інформацій про Україну.

На проязі 1931 р. Історичний Кабінет мав 118 відвідин як українських, так і чужоземних дослідників, які користувалися для своєї роботи матеріялами кабінету. Крім того, кабінет одвідало кілька визначних гостей, зокрема міністр народньої освіти ЧСР д-р Дерер. Було кілька відвідин і з по-за ЧСР.

Український Історичний кабінет у Празі утворено в кінці 1930 р. при близькій участі чеських учених та діячів на ниві взаємного культурного пізнання слов'ян. Утворення цієї інституції в Європі, а до того ще в такому культурному осередку, як Прага, самозрозуміло, для української справи є дуже корисним. Вже одно те, що чужоземні дослідники, які працюють над історією України, можуть користуватися в кабінеті матеріялами з українських перводжерел та, на підставі виготовлених в кабінеті спеціальних картотек, легко орієнтуватися в дже-релах української історичної літератури. Крім того, слід зазначити також, що, на підставі української біжучої преси, кабінет складає місячні огляди українського життя. Бажано, щоби в Історичному Кабінеті було зібрано справді все, що з того чи іншого боку освітлює життя українського народу.

Історичний Кабінет випустив за-клик до українського громадянства про дальшу надсилку і в 1932 р. матеріялів: книг, журналів, газет, документів, фотографій то-що. Зокрема кабінет просить про надсилку українських

газет за минулий час, навіть і поодиноких чисел, які потрібні для бібліографічного опрацювання вміщеного в них матеріялу. Матеріяли кабінет збирає лише в дар. Можна передавати до кабінету матеріяли і для тимчасового переховання на різних умовах: з правом користування тими матеріялами, чи хоронення їх в цілковитій тайні й т. д.

Ukrajinsky Historicky Ka-
binet v Praze.

Praha IV., Loretanské nam.
109. Tchecoslovaquie.

— Установчі збори «Української Спілки Івана Мазепи» («УСІМ») у Празі. 28-го січня б. р. в салі «Народньої Каварні» у Празі відбулися Установчі Збори «УСІМ». Після змістовної промови д-ра В. Королева - Старого приступлено до виборів президії зборів. На голову було обрано найстаршого віком, заслуженого громадянина д-ра Л. Кобилянського, а на секретаря О. Козловського. Було заслухано статут «УСІМ», затверджено список членів - фундаторів та намічено план роботи. До Управи Г-ва одноголосно було обрано таких українських громадян: на голову — д-ра В. Королева - Старого, заст. голови — д-ра В. Орелецького, секретаря — д-ра інж. Х. Кононенко, скарбника — д-ра В. Наливайка, членів — доц. інж. В. Іваниса, В. Самойловича, заступників — д-ра Ю. Добриловського та доц. А. Чернявського; ревізорів — лект. В. Приходька та О. Козловського.

Управа «УСІМ» постановила в першу чергу упорядкувати та достойно відсвяткувати 300-літній ювілей з дня народження Івана Мазепи, що припадає на 20-те березня б. р. На цей саме день припадає і відкриття Українського Наукового З'їзду в Празі. Робляться заходи, щоб це свято пройшло, як найкраще. Обрано спеціальну Комісію, яка вже й приступила до праці та намітила такі програм свята: панахида, святий збори, академія-концерт. Комісії (філії) «УСІМ», що розкидані по інших міснях Чехословач-

чини, завізані також відсвяткувати цей день.

— Проф. І. Огієнко — доктором honoris causa. 18 січня на Масариковському університеті в Брні проголошено д-ром філософії honoris causa проф. православного богословського факультету Варшавського Університету Івана Огієнка. Урочистість розпочав декан проф. Ярік характеристикою праць проф. Огієнка. Нового доктора привітав далі ректор університету Бака. По дорученню диплома проф. Огієнко дякував. Склали привіти новому докторові і представники українських емігрантських організацій («Україна», ч. 1-18 з 5 лютого с. р.).

— До друзів і прихильників незабутнього П. І. Холодного.

Видавництво Української Молоді (від 1924 р. у Празі) для своєї серії «Майстрі Українського Мистецтва» має готовий до друку рукопис книжечки про П. І. Холодного, з портретом та ілюстраціями його мистецьких творів. Працю написав (і читав в розмовині смерті П. І. Холодного на зборах, присвячених світлій його пам'яті) відомий наш графік проф. Р. Лісовський, глибоким прихильник талану Холодного.

Видавництво Укр. Молоді видало досі вже 9 книжечок про померших майстрів укр. мистецтва (про М. Башкірцеву, Д. Безперчого, П. Бойчука, С. Васильківського, П. Левченка, О. Мурашка, І. Нохитонову, М. Сосенка та Я. Станіславського). Редактором серії є найбільший наш знавець укр. мистецтва — проф. Д. Антонович. Видання кожної книжечки досі звичайно оплачував із своїх особистих коштів обмежений гурток прихильників укр. мистецтва в Празі. На жаль, обставини стали такі тяжкі, що за останніх два роки не вишло ні одної дальшої книжечки, і, щоб випустити оце чергову публікацію про П. І. Холодного, В-во Укр. Молоді не бачить тепер іншої можливості, як звернутися безпосередньо до всіх численних дру-

зів і прихильників П. І. Холодного з закликом:

— Давайте, складаємося гуртом усі, хто скільки може, і хай книжечка, присвячена пам'яті нашого любимого майстра, скоріше побачить світ!

На видання треба ще коло 1000 корон (30 амер. дол.). Кожен вкладчик за всі свої гроші дістане відповідне число примірників для розповсюдження по своїй волі (один примірник обійдеться 3-4 франки фр. — 12-15 амер. центів — приблизно 1 золот. польський, або 4-5 корон чеських). Хто хотів би мати примірник окремого, нумерованого видання на крейдяному папері (обійдеться коло кч. 10 — 30 амер. центів), просимо зазначити окремо.

Може, як що ми будемо щедріші, збереться більше коштів, і тоді Видавництво Укр. Молоді змоглоб видати ще й листівки з репродукціями найліпших праць П. І. Холодного, вони ж бо лишаються широкій громаді зовсім невідомі.

Адреса Видавництва:

Е. Wyrowyj, Praha - Vinohrady, Chodska 16 Czechoslovakia.

— 20-ліття Українського Пласту.

З огляду на наближення 20-ліття Укр. Пласту, ще раз повторюємо заклик Команди СУПЕ.

Святкування 20-ліття Українського Пласту відбудеться в Празі (Чехословаччина) 13 березня 1932 року. Свято уряджує Команда СУПЕ. Мета свята — кинути думкою на вже пройдений шлях трудів і успіхів, віддати пошану й признання першим організаторам і провідникам укр. скавтингу, об'єднати новим зв'язком нашу пластову молодь та прихильників Укр. Пласту, щоб з'єднаними силами йти далі.

Програм свята: 1. Академія — пластовий гімн, святочні промови, привітання, національний гімн. 2. Пластові розваги та виступи, 3. Ви-

ставка: «Український Пласт дома і на чужині» — матеріяли з життя й розвитку укр. скавтингу, як вт: ріжні друки й видання, фотографії (пластові вироби, табори, змагання, мандрівки, з'їзди, (Джемборі), зв'язки з чужиною т. ин. (всі матеріяли з виставки, що їх не треба буде повертати власникам, лишаться, як основа Музею Укр. Пласту на еміграції).

Команда видасть на свято однопідні ку «Вступай у Пласт». Ювілеєві присвячено також пове число пластового органу «Молодого Життя», що виходить тепер на еміграції.

Мистецькі ювілейні значки (на взірці поштових марок) «20-ліття Українського Пласту 1911 - 1931», праці проф. Р. Лісовського, вийшли вже третім накладом (два попередні наклади протягом кількох місяців вичерпано цілком).

Листи, привітання, матеріяли для виставки, датки на влаштування свята й на організаційну дальшу працю Укр. Пласту, а так само замовлення на ювілейні та на всі інші видання Пласту слати на адресу: Е. Wugowuj Praha - Vinohrady, Chodska 16. Czechoslovakia:

За Команду СУПЕ:

Євген Вировий, комендант.

Данило Козіцький, реф. діяльності.

Наталка Кучерявенко, за секретаріат.

В Румунії

— Культурна праця громади в Гавані. На початку біжучого року відбулися загальні збори Української Еміграційної Громади в Гавані.

Згідно зі статутом Громади, стара Управа в складі п. п. І. Дробота, К. Антошка та Туржанського складала свої уповноваження.

До складу нової Управи Громади обібрано: на голову К. Антошка, на секретаря О. Піку та на скарбника П. Ходаківського.

Громада Гавани відзначається своєю національною свідомістю і

великою громадською активністю.

Це одна з тих українських громад, яка систематично відзначає ріжні наші національні дати (як 22-го січня, народження Тараса Шевченка, день трагічної смерти бувшого голови директорії і Головного Отамана Симона Петлюри) урочистими святами та відповідними академіями.

Громада ця систематично переводить збірники (навіть при теперішній матеріяльній скруті) на невмирущий пам'ятник своєму національно - державному вождю — на Бібліотеку імені Симона Петлюри в Парижі (Спис пожертв, зроблених членами цієї громади в травні 1931-го року, в найкоротшому часі буде оголошено на сторінках «Тризуба»).

При цій громаді мається до сити велика Українська Бібліотека, яка, по мірі можливости, поповнюється найбільш цікавими новинками книжкового ринку. Громада передплачує щоденник «Час» і тижневики «Тризуб» та «Жіноча Доля».

З нового року передплачує дитячий журнал, а на весні має намір організувати дитячий садок і навчання грамоті українських дітей.

Треба тако-ж згадати, що хор Української Громади в Гавані, під керуванням п. інж. С. Радзієвського (зараз він в Чернівцях), приймав участь в одному з традиційних свят Тараса Шевченка, організованому українською колонією в Букарешті. Виконані цим хором точни були прикрасою того свята.

Багато праці для заживування громадського життя в Гавані було прислезено її бувшим головою (чителем по фахові) Іларіоном Дроботом.

Побажаємо новій Управі витривалости і успіха в праці. Треба сказати, що до її нового складу ввійшли тако-ж ті елементи з нашої еміграції, які весь час активно працювали над організаційним закріпленням нашої еміграції тут, а тако-ж і над піднесенням її культурного рівня.

— Підготовка до свята Тараса Шевченка.

Спільними заходами українських організацій в Букарешті, а саме: Громадсько - Допомогового Комітету Української Еміграції в Румунії, Союзу Жінок Українок Емігранток, Української Громади в Букарешті і Студентського Товариства «Буковина» приступлено до підготовчої праці по організації традиційного свята Тараса Шевченка в Букарешті.

Організація цього свята в біжучому році зв'язана з особливо тяжкими перешкодами: по перше, через безробіття і порівнюючу доріжнечу життя в столиці, багато емігрантів українців виїхало з Букарешту на провінцію і не має змоги організувати свій еміграційно - студентський хор, як це мало місце в майже всі попередні роки, а, по друге, організація свята вимагає значніших видатків.

Не зважаючи на це, на зібранню представників перелічених вигорі організацій постановлено і в цьому році улаштувати урочисте свято, на якому-б, по заведеній вже в Румунії традиції, були-б присутніми не лише українці, але й сторонні люде, і в першу чергу представники політичного й літературного світу.

Управа Української Еміграційної Громади в Букарешті, в особах: О. Деркача, П. Яковенка та І. Пищенко, заявила, що вона не тільки прийме посильну участь в підготовчій праці по організації свята, але й внесе для попередніх видатків по влаштуванні свята 1000 л.

Громада в Букарешті складається з наших-безробітних людей; скарбниця громади має лише коло 200 левів. Через те члени громади вирішили себе самообложити спеціальними внесками, щоби перебороти всі перешкоди для організації найбільш урочистого свята Тараса Шевченка, яким-би українці не тільки вшанували пам'ять свого безсмертного кобзаря, але й спричинилися-б ще один зайвий раз до спопуляризування української справи серед чужинців.

Такі прояви національно громадської свідомости, сполучені з

великою жертвенністю, зворушують особливо глибоко. Це на другому десятилітті років еміграційного життя і в час великих матеріальних злиднів.

Дух української еміграції живий, бадьорий, а головне—творчий.
Дмитро Геродот.

В Німеччині.

— В Українськiм Науковiм Інститутi в Берліні 19 лютого с. р. відбувся в німецькій мові доклад д-ра Ади Норпа на тему «Финський шлях до самостійности», а 28 лютого — також в німецькій мові—відбувся доклад проф. д-ра Карла Г. Майсера, директора славистичного семинара при Мюнстерському університеті, на тему «Україна в польській романтиці».

В Югославії

— Літературний вечір пам'яті П. Куліша. Українська Громада у Білгороді улаштувала в своєму помешканні 13 лютого с. р. літературний вечір, присвячений пам'яті П. Куліша. Не дивлячися на завзяте розповсюдження провокаційних чуток, ніби Громада є під доглядом поліції і всі ті, що до неї ходять, накликають на себе неприємності, вечір зібрав значну кількість гостей і членів Громади.

Програм почався патріотичним віршом п. К. Цвітановича, якого прочитав сам автор. Далі було дуже уважно вислухано цікавий реферат п. О. Зіверта про життя і твори П. Куліша. Потім пані Зівертова і п. В. Андрієвський продекламували вірші Куліша, і пані Зівертова вміло прочитала іділію «Орися».

З наших точок програму треба виділити присміні соло-співи п. Мохрова та гру на бандурі п. Чорного.

По закінченню офіційного програму, виступив з промовою, ³ присутніх гостей, п. інж. Баскевич, який від імени гостей подякував Управі Громади за цей вечір, зупинився коротко на історії українського життя в Білгороді й

закликав громадян підтримувати Громаду і гортуватися коло неї, «бо вона четвертий рік, з дійсно українською впертістю, ні відступаючи ні праворуч, ні ліворуч, веде свою національну - культурну працю».

В Болгарії

— «3 5 9». 13 грудня в помешканню Української Громади було улаштовано свято базарських лицарів. Свято розпочалося панакхидою, яку відслужив український п.-отець. Дуже гарно співав хор Громади під орудою п. диригента Володіна. Після панакхиди відбулася академія, яку відкрив голова Громади проф. Парашук чулою промовою. Далі, член Громади п. Маринчин у високопатріотичній промові віддав заслужену шану базарським лицарям, ставлячи їх приміром для кожного з нас, як треба уміти віддати життя на вівтарь батьківщини. Закінчуючи свою промову, п. Маринчин підкреслив, що нарід, який має базарських та багато інших, ім подібних героїв, не загине і здобуде незалежну українську самостійну державу.

П. секр. Громади Крупицький зачитав реферат «Листопадовий похід», який зібранням було уважно прослухано. Хор співав «Ще не вмерла Україна», «Як умру» та інші пісні.

— Я л и н к а . 19 січня заходами Громади було в Софії улаштовано дитячу ялинку. Як і в минулі роки, всі українці-емігранти не змогли об'єднатися на це дитяче свято і прийшлося робити дві українських ялинки, які припали на один день Богоувлення. «Українська Громада» листом запрохала «Культурне об'єднання» увійти в порозуміння й зробити загальну українську ялинку, але голова Об'єднання п. Ів. Орлов офіційно відповів, що вони об'єднатися не можуть. Це не перший раз «Громаді» приходиться подавати руку для спільних відсвятковувань традиційних українських свят; ця рука, одначе, остається в повітрі.

У помешканні «Християн-

ського Союзу Молоді» — YMCA— зібралось до 50 дітей, а разом з дорослими всіх присутніх було до 200 осіб. Помешкання було замале для такого числа гостей, але дітям це не перешкоджало добре бавитися коло гарно прибраної ялинки. Діти співали, танцювали і декламували вірші на українській та чужих мовах аж до 9 годин вечера. Дід-Мороз кожного обдарував жовто - блакитною торбинкою з цукерками та окремо для кожної дитини приготовленими дарунками. П. голова Громади проф. Парашук запросив дітей почувати себе як дома, і діти приємно бавилися та були дуже задоволені.

Добре співав хор під орудою п. диригента Володіна, який на приправлення до виступів на ялинці поклав багато праці.

Громада складає велику подяку паням Парашуковій, Крупицькій та Демєнтьюковій за збирання пожертв на ялинку.

Дорослі теплою сім'єю забавлялися до 3-ої години ранку. Чистого прибутку дала ялинка 1200 левів.

Г. Карпилівський.

— Свято незалежності в Софії. 24 січня заходами Української Громади в Болгарії було улаштовано свято державної незалежності України. Свято розпочалося в одинадцятій годині дня у церкві св. св. Кирила і Методія внесенням трьома старшинами з Громади українського прапору, коли церква ще була повна людей — болгар. Після закінчення літургії українці зайняли середину церкви. Послухати службу та подивитися на українців залишилося також багато й болгар.

П.-отець (болгарин) підчас замовленої служби звернувся до українців з закликом єднання та побажав скорше повернутися на самостійну Україну. Після служби піднесено було многоліття українському народові та урядові УНР. Гарно співав хор Громади під орудою п. Володіна.

Після молебствія всі зібралися в салоні при церкві на академію.

Академію відкрив голова Громади п. проф. Паращук глибоко продуманим словом, з'ясувавши значіння свята незалежності, вказавши на всі труднощі й перешкоди, які на протязі цілих століть стояли на шляху нашого визволення, та згадавши за борців, що загинули за самостійність України. Наприкінці промови голова поздоровив усіх зі святом та побажав це наше національне свято відсвяткувати в budouчому році на вільній, незалежній Україні.

Після того хор проспівав «Ще не вмерла Україна», а далі член Громади п. Маринчик відчитав свій реферат, змістовністю якого захопив цілу аудиторію, що заслужено нагородила його гучними оплесками та «славою». Потім п. Круницький зачитав вірш, спеціально написаний ним для свята незалежності. Хор ще проспівав низку пісень — «Як умру», «Журавлі» та ин. і закінчив багатоголіттям.

Після офіційної частини свято було закінчено спільною трапезою.

— Українське Товариство ім. Тараса Шевченка у Варні 23 січня улаштувало академію, присвячену 14 річницю виголошення IV універсалу про незалежність України.

Академію було відкрито о 9 год. вечера при великій кількості членів Товариства. Голова Товариства інж. М. Крижанівський та секретар Товариства М. Дробаха виголосили свої реферати, в яких освітили ту велику подію, що сталася 14 років тому на вільній тоді вже нашій батьківщині — Україні. Член Товариства Л. Крижанівська в своєму рефераті, роблючи чисто правничий підход до акту оголошення незалежності України, дала закінчений образ тої великої події.

При теплій, дружній розмові, споминаючи про далеку батьківщину, залишалися на салі члени Товариства ще довго по академії.

— У суботу 30 січня Радою Товариства ім. Шевченка була улаштована друга академія, присвячена пам'яті Крути.

Після відкриття академії та вступного слова, зачитано було одним з членів Товариства реферат: «Крути» — підпояк. інж. В. Филосовича.

Присутні вшанували пам'ять поляглих героїв-Крутян вставанням та проспівали їм «Вічну пам'ять».

Розійшлися з академії не скоро, дивуючись, що так короткий час нашої визвольної боротьби породив так багато великих героїв.

У Латвії

— Українське життя в Ризі. Українців у Ризі залилося після війни небагато. Український гурток складається тут переважно з жіноцтва — українок, що походилили заміж за латишів, і може тому в українській колонії переважають нахили артистичні. Задумано створити в Ризі клуб, де б можна було плекати українську пісню й музику. Тим часом, 5 березня має відбутися в латвійській консерваторії концерт латвійсько-українських пісень, який улаштує пані Закс, дружина відомого професора ризької консерваторії. За 10 років існування незалежної Латвії це буде перший випадок прилюдного латвійсько-українського виступу. Оскільки б очігло в Ризі українське артистичне життя, можливо було б далі зав'язати тісніші зв'язки з латвійськими культурно-просвітними і громадськими колами, що є так потрібними з огляду на спільні інтереси національного захисту. Нав'язати зв'язки з латвійськими колами було б тим більше легко, що серед ризьких українців є люде впливові, які зжилися з Латвією, мають знайомства і можуть репрезентувати українську справу як найліпше.

Але, щоб воїни в полі були не одні, треба, щоб в Латвії повстала солідна українська організація. Є там добрий ґрунт, щоб ця організація стала справжнім репрезентантом українського народу.

Лист до редакції.

I.

Високоповажаний Добродію Редакторе!

Звертаюсь до Вас з гарячим проханням помістити на сторінках Вашого органу ширшій вислов моєї найсердечнішої подяки усім тим українським установам, гурткам, як і окремим особам, котрі зволіли вшанувати сорокаліття моєї суспільно - публіцистичної

діяльності. Ювілейне свято, улаштоване «Прометесм», буде для мене могутньою заохотою до дальшої праці для здійснення наших спільних ідеалів — боротьби поневолених націй за державну незалежність і самостійність аж до остаточної, — треба вірити, вже недалекої — перемоги.

З глибокою пошаною
Лісон Васілевські (—)
Варшава, 23. II. 1932.

Зміст.

Нарик, неділя, 6 березня 1932 року — ст. 1. *** — ст. 2. Коли народився гетьман Іван Мазепа? — ст. 3. С. Черепин. Недоговорене — ст. 5. Кий. Лист із Женеві — ст. 8. O b s e r v a t o r. З міжнародного життя — ст. 11. З преси — ст. 13. З широкого світу — ст. 15. Хроніка. З Великої України — ст. 17. З життя української еміграції: У Франції — ст. 19. У Польщі — ст. 21. У Чехословаччині — ст. 24. У Румунії — ст. 27. У Німеччині — ст. 28. В Югославії — ст. 28. У Болгарії — ст. 29. У Латвії — ст. 30.

Шевченківське свято в Парижі.

Батьківський Комітет Української дитячої школи доводить до загального відома, що у неділю, 20-го березня с. р., о 4 год. дня, відбудеться в салі Андре — 14, рю де Тревіз — Métro Cadet

ДИТЯЧЕ ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО

Виконавцями програму свята мають бути виключно діти.

Для дітей вступ вільний; дорослі платять 1 фр. на покриття видатків.

Батьківський Комітет.

SAUCISSONS

Pur porc sec garanti.	25	fr. le kg.
Porc et bœuf sec Arles	16	--
Porc et bœuf étuvé.	10	--
Saucisse fraîche pur porc	13	--
Pâté de foie et frittons <small>cuits au four</small>	12	--

*Marchandise expédiée en colis postal 4 et 9 kilogs
franco port et emballage toute gare tous les jours*

Mandat, Remboursement, Crédit après références

Ecrire : TUDOR, Salaisons, BRIVE (Corrèze)

MOUTONS ET BREBIS

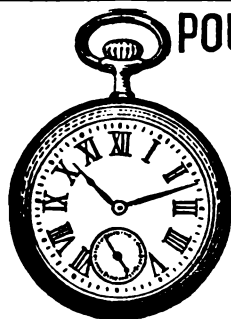
Nous pouvons vous expédier immédiatement des agneaux, agnelles, béliers, brebis, mouton, genre berrichon, lauraguais, quercynois, ayant actuellement 2 à 3 Kgs de laine. Nous garantissons tous ces animaux de 1re qualité, sains et de bonne venue, bêtes rustiques pouvant rester dehors par tous les temps.

EXPÉDITION FRANCO PORT ET EMBALLAGE POUR TOUTE GARE

Agneaux petits 3 mois, sevrés, qui mangent bien..	90 fr.
Agneaux ou Agnelles 3 à 4 m sevrés soignes et vigoureux..	100 fr.
Agneaux ou Agnelles 4 à 5 mois, 20 kg. environ..	150 fr.
Agneaux ou Agnelles 8 à 9 mois, 28 kg. environ...	180 fr.
Moutons ou Brebis 10 à 12 mois, 35 kg. environ..	190 fr.
Brebis 13 à 14 m., 40 kg. env., pouvant être mère..	220 fr.
Brebis avec son agneau.....	300 fr.
Brebis avec deux agneaux (doubles).....	400 fr.

PÉTITS PORCS D'ÉLEVAGE DISPONIBLES TOUTE L'ANNÉE
Indiquez-nous lisiblement à la commande votre adresse et gare destinataire

CRÉMON Elie, BRIVE (Corrèze)

POUR

Frs. NOUS LIVRONS

une montre et chaîne
ou bracelet parfaite

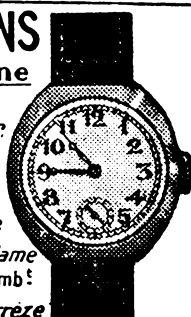
homme, dame, à remontoir,
mouvement très solide
soigneusement réglé 36 h.

chronomètre : garantie

6 ans. simili or, argent. Même

prix bracelet homme ou dame
lumineux choix. Envoi contre remb.

DORAT à BRIVE. Corrèze

ENVÔI FRANCO PORT ET EMBALLAGE POUR TOUTE GARE GRAND RESEAU
Porcs pesant 100 kilos à 7 mois et 200 kilos à 10 mois

PORCS

Croisements sélectionnés anglais et croisés
Formiers, Eleveurs, achetez directement à la production, supprimez l'intermédiaire
J'expédie immédiatement les commandes par caisse de
2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 porcs, franco dans toutes gares de France
transport, emballage, mortuaire et responsabilité ce ruit à ma cha q

PORCS de 58 jours env. 80 fr. fco

PORCS de 2 mois env. 90 --

PORCS de 2 mois 1, 2, 18 k env. 105

PORCS de 3 mois 22 k env. 130 --

PORCS de 3 mois 1, 2, 26 k env 160 --

PORCS de 3 à 4 mois, 31 k. env 190 --

Mâles et Femelles pour reproduction sur demande

Assurance gratuite 6 mois contre la mor. alié

Ecrire : CREMON Elie Domaine d'Imbert, BRIVE (Corrèze)

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V^e

Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Редагує — Комітет.

Адміністратор : Іл. Косенко

Le Gérant : M-me Perdrizet.